

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Історико – соціологічний факультет
Кафедра політології та соціології

" ЗАТВЕРДЖУЮ"
Проректор з навчальної роботи
_____ проф. Воробйов А.М.
" ____ " _____ 2008 року

Цивільне та сімейне право

Програма навчального курсу

(за вимогами кредитно-модульної системи)

для студентів II курсу історико - соціологічного
факультету.

Освітньо-кваліфікаційний рівень БАКАЛАВР

Спеціальність 6.010100 “Історія. Правознавство.”

УДК 347 + 347.61/64
ББК 67.304 р.
Д 79

Цивільне та сімейне право. Програма навчального курсу.-РДГУ, 2008.- 25с.
Розробник: ст. викладач кафедри політології та соціології **Дубей В.І.**

Рецензенти: доцент кафедри філософії і соціальних наук РІС КСУ
Віленський Г.Л.;
кандидат історичних наук, доцент кафедри політології та соціології РДГУ
Терешко Ю.М.

Затверджено на засіданні кафедри політології та соціології РДГУ
Протокол № ____ від _____ 2008 р.

Затверджено вченою радою РДГУ
Протокол № ____ від _____ 2008 р.

УДК
347+347.61/64
ББК 67. 304 р
Д 79

© В.І.Дубей, 2008 р.

Зміст програми

1. Опис навчальної дисципліни „Цивільне та сімейне право”.
2. Навчально-тематична структура курсу.
3. Програма курсу:
  - 3.1. Лекційна програма.
  - 3.2. Тематика практичних занять.
  - 3.3. Завдання для самостійної роботи студентів.
4. Система та критерії оцінювання знань студентів відповідно вимог кредитно-модульної системи.
5. Питання модульних контрольних робіт.
6. Питання на екзамен.
7. Рекомендована література.

1. Опис навчальної дисципліни „Цивільне та сімейне право”

Курс: Підготовка бакалаврів	Спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчального курсу
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 4 Національних: 2 Модулів: 2 Загальна кількість годин: 108 Тижневих годин: 2 Семестр: 40	„Історія. Правознавство” Бакалавр	Обов’язковий Рік підготовки: 2 Семестр: 3 Лекції (теоретична підготовка): 30 год. Практичні: 10 год. Самостійна робота: 68 год. Вид контролю: екзамен

Метою курсу є:

засвоєння студентами значення норм та інститутів цивільного та сімейного права, які регулюють майнові відносини вартісного характеру та особисті немайнові відносини, особисті немайнові та майнові відносини осіб, що виникають на підставі шлюбу та сім’ї; формування у майбутніх спеціалістів навичок оволодіння практичного використання знань з цивільного та сімейного права та відповідного рівня правової свідомості, що дозволить орієнтуватися в суспільних відносинах, які регулюються та охороняються правом.

На основі поставленої мети визначено наступні завдання:

- аналіз та вивчення теоретичних основ, основних принципів та інститутів цивільного та сімейного права;
- набуття навичок роботи з нормативними актами;
- вміння застосовувати набуті теоретичні знання у вирішенні практичних питань та конкретних ситуацій.
- навчитися займати активну громадську позицію в суспільстві.

Предмет:

норми права, що регулюють майново-вартісні та особисті немайнові відносини на засадах юридичної рівності сторін; сукупність норм, які регулюють особисті немайнові та майнові відносини осіб, що виникають на підставі шлюбу та сім'ї.

Після вивчення даної дисципліни студенти повинні знати:

- основні джерела цивільного та сімейного права України;
- норми, які регулюють майнові та немайнові правовідносини та особисті та майнові правовідносини, що виникають на основі шлюбу та сім'ї;
- принципи цивільного та сімейного права, відповідно з якими здійснюється цивільно-правове та сімейно-правове регулювання суспільних відносин.

Студенти повинні отримати навички:

- застосувати набуті знання в своїй професійній діяльності;
- тлумачити основні положення Цивільного та Сімейного кодексів України;
- самостійно працювати над новими правовими актами в галузі цивільного та сімейного права.

2. Навчально-тематична структура курсу

№	Назва теми	Всього (год.)	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1. Основи цивільного права України		68	20	6	42
1.1	Загальні положення цивільного права.		2	-	2
1.2	Об'єкти та суб'єкти цивільних прав.		2	-	4
1.3	Правочини та їх характеристика.		2	-	2
1.4	Представництво та довіреність.		-	-	4
1.5	Строки та терміни у цивільному праві. (с)		2	-	2
1.6	Право власності та інші речові права.		2	-	4
1.7	Право інтелектуальної власності.		2	-	4
1.8	Зобов'язальне право.		2	-	2
1.9	Цивільно-правовий договір.		2	2	4
	Недоговірні зобов'язання		-	-	6
	Відшкодування шкоди.		2	2	4
	Спадкове право.		2	2	4
	Модульна контрольна робота	2			
Модуль 2. Основи сімейного права України		40	10	4	26
	Загальні положення сімейного		2		4

	права України. Шлюб та сім'я.					
	Особисті немайнові права та майнові права та обов'язки подружжя.		2	2	6	
	Припинення шлюбу.		2	2	4	
	Права та обов'язки батьків та дітей.		2		4	
	Усиновлення. Опіка і піклування над дітьми.		2		6	
	Модульна контрольна робота	2	–	-	–	
	Самостійна контрольна робота	–	–	–	–	
	Всього	108	30	10	68	

3. Програма курсу

3.1. Лекційна програма

Модуль 1. Основи цивільного права України

1. Загальні положення цивільного права.

Предмет цивільного права. Метод цивільно-правового регулювання. Принципи, функції та система цивільного права. Поняття та структура цивільного законодавства. Дія цивільного законодавства в часі, просторі та за колом осіб. Поняття та особливості цивільного правовідношення. Елементи цивільного правовідношення. Цивільна правоздатність та дієздатність. Види цивільних правовідносин. Здійснення цивільних прав. Захист цивільних прав. Форми та способи захисту.

2. Об'єкти та суб'єкти цивільних прав

Поняття об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав та їх класифікація. Майно. Гроші, валютні цінності та цінні папери, як об'єкти цивільних прав. Дії, послуги, зобов'язальні вимоги та нематеріальні блага, як об'єкти цивільних прав. Фізичні особи, як суб'єкти цивільного права. Правоздатність та дієздатність фізичної особи. Місце проживання фізичної особи. Безвісна відсутність та визнання особи померлою. Опіка та піклування, як інститут цивільного законодавства. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності. Юридична особа як суб'єкт цивільного права. Види юридичних осіб.

3. Правочини та їх характеристика.

Поняття та види правочинів, їх класифікація. Умови дійсності правочинів. Державна реєстрація правочину. Недійсність правочинів. Наслідки недійсності правочинів.

4. Представництво та довіреність.

Поняття представництва у цивільному праві. Поділ правовідносин представництва за змістом. Види представництва. Правові наслідки вчинення правочину представником. Поняття, зміст та види довіреності. Форма та строк довіреності. Передоручення довіреності. Наслідки припинення довіреності.

5. Строки та терміни у цивільному праві.

Поняття та значення строків (термінів) у цивільному праві. Види цивільно-правових строків та термінів. Поняття позовної давності. Види цивільних правовідносин на які позовна давність не поширюється. Види строків позовної давності.

6. Право власності та інші речові права.

Загальні положення про право власності. Способи набуття та припинення права власності. Види і форми власності. Характеристика права приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності. Характеристика права спільної власності: право спільної часткової власності та право спільної сумісної власності. Поняття та види інших речових прав.

7. Право інтелектуальної власності.

Поняття прав інтелектуальної власності, їх об'єкти та суб'єкти. Авторське право та суміжні права. Патентне право. Об'єкти та суб'єкти патентного права. Строк дії патенту.

8. Зобов'язальне право.

Поняття зобов'язання. Зобов'язальне правовідношення суб'єкти зобов'язань. Види та система зобов'язань. Виконання зобов'язань. Способи забезпечення виконання зобов'язань. Припинення зобов'язань.

9. Цивільно-правовий договір.

Поняття та значення договору. Класифікація договорів. Зміст договору. Укладення, зміна та розірвання договору. Окремі види договорів. Поняття та предмет договору купівлі-продажу.

Договір дарування. Договір довічного утримання. Загальна характеристика договору найму. Договір позики. Поняття та зміст договору кредиту.

10. Недоговірні зобов'язання.

Поняття не договірних зобов'язань. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Рятування здоров'я та життя фізичної особи. Рятування майна фізичної або юридичної особи. Створення загрози життю, здоров'ю та майну фізичної особи.

11. Відшкодування шкоди.

Загальні підстави відповідальності за завдану майнову шкоду. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду. Відшкодування моральної шкоди завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи. Відшкодування шкоди : завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист; у стані крайньої необхідності; працівником юридичної або фізичної особи; незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього слідства; неповнолітньою особою. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

12. Спадкове право.

Загальні положення про спадкування. Спадкування за заповітом. Вимоги щодо особи заповідача. Заповідальний відказ. Спадкування за законом. Характеристика черг спадкоємців за законом. Здійснення права на спадкування. Оформлення права на спадщину. Спадковий договір.

Модуль 2. Основи сімейного права України

1. Загальні положення сімейного права України. Шлюб та сім'я.

Поняття, предмет, принципи та система сімейного права України. Поняття і види сімейних правовідносин. Державна охорона сім'ї.

Поняття шлюбу за сімейним законодавством. Основні ознаки шлюбу. Умови вступу до шлюбу. Порядок укладення шлюбу. Державна реєстрація шлюбу. Правові наслідки шлюбу.

2. Особисті немайнові права та майнові права та обов'язки подружжя.

Право на материнство та батьківство. Право дружини та чоловіка на повагу до своєї індивідуальності, на фізичний та духовний розвиток, на зміну прізвища, на розподіл обов'язків та спільне вирішення питань життя сім'ї, на особисту свободу.

Право особистої приватної власності дружини та чоловіка. Право спільної сумісної власності подружжя. Право подружжя на укладення договорів між собою. Право одного з подружжя на утримання. Право на утримання після розірвання шлюбу. Договір подружжя про надання утримання. Шлюбний договір, його форма, зміст та строк дії.

3. Припинення шлюбу.

Підстави припинення шлюбу. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання. Розірвання шлюбу Державним органом реєстрації актів цивільного стану. Розірвання шлюбу за рішенням суду. Право на пред'явлення позову про

розірвання шлюбу. Момент припинення шлюбу. Право на поновлення шлюбу після його розірвання.

4.Права та обов'язки батьків та дітей.

Порядок визначення прізвища, імені та по батькові дитини. Рівність прав і обов'язків батьків щодо дітей. Права та обов'язки батьків щодо виховання та захисту дитини. Підстави і наслідки позбавлення батьківських прав. Суть майнових правовідносин в сім'ї. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів на дітей та порядок їх стягнення. Обов'язки дітей щодо батьків.

5.Усиновлення. Опіка і піклування над дітьми.

Поняття усиновлення. Порядок передачі дітей на усиновлення. Умови, за яких може бути здійснено усиновлення. Таємниця усиновлення. Права і обов'язки усиновителів і усиновлених. Правові наслідки усиновлення. Поняття опіки і піклування. Порядок встановлення опіки та піклування. Права і обов'язки опікунів /піклувальників/.Права дитини над якою встановлено опіку або піклування. Припинення опіки і піклування. Патронат над дітьми.

3.2. Тематика практичних занять

Модуль 1. Основи цивільного права України

Тема 1. Цивільно-правовий договір.

1. Поняття договору.
2. Класифікація договорів.
3. Зміст договору.
4. Укладення договору.
5. Порядок зміни та розірвання договору.
6. Методика укладення договору.

Реферати:

1. Порядок зміни та розірвання договору.
2. Методика укладення договору.

Дати відповідь на питання:

1. Дати визначення договору.
2. Пояснити відмінність між:
  - одностороннім та двостороннім договором;
  - відплатним та безоплатним договором;
  - реальним та консенсуальним договором;
  - основним, попереднім та додатковим договором;
  - речовим та зобов'язальним договором.
3. Пояснити, що таке оферта та акцепт.

Практичне завдання .

Скласти проект договору.

Рекомендована література: 1,1; 1,2; 1,13; 2,1; 2,4; 2,14.

Тема 2. Відшкодування шкоди.

1. Поняття відповідальності за завдану майнову шкоду.
2. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
3. Відшкодування шкоди :
  - 3.1. завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист;
  - 3.2. у стані крайньої необхідності;
  - 3.3. працівником юридичної або фізичної особи;
  - 3.4. незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього слідства; неповнолітньою особою.

Реферати:

1. Відшкодування моральної шкоди завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю фізичної особи.
2. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки.

Дати відповідь на питання:

1. Пояснити поняття майнової шкоди.
2. Пояснити поняття моральної шкоди.
3. Як здійснюється відшкодування шкоди завданої у стані крайньої необхідності ?
4. Як здійснюється відшкодування шкоди завданої особою у разі здійснення нею права на самозахист ?
5. Як здійснюється відшкодування шкоди завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я ?

Рекомендована література: 1,1; 1,2;2,14.

Тема 3.Спадкове право.

- 1.Спадкування за заповітом.
- 2.Вимоги щодо особи заповідача.
- 3.Заповідальний відказ.
- 4.Спадкування за законом.
- 5.Здійснення права на спадкування.
- 6.Спадковий договір.

Реферати:

- 1.Здійснення права на спадкування.
- 2.Спадковий договір.

Дати відповідь на питання:

- 1.Дати визначення поняття „спадщина”.
- 2.Пояснити склад спадщини.
- 3.Визначити місце відкриття спадщини.
- 4.Назвати коло осіб, які мають право на обов'язкову частку у спадщині.
- 5.Що таке заповідальний відказ?

Практичне завдання .

Скласти проект заповіту.

Рекомендована література: 1,1; 1,2; 1,3; 1,13; 2,13; 2,14.

Модуль II. Основи сімейного права України

Тема 1. Майнові права та обов'язки подружжя.

1. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
2. Право спільної сумісної власності подружжя.
3. Право подружжя на укладення договорів між собою.
4. Право одного з подружжя на утримання.
5. Право на утримання після розірвання шлюбу.
6. Договір подружжя про надання утримання.

Реферати.

1. Визначення у шлюбному договорі правового режиму майна та порядку користування житлом.
2. Правовий аналіз визнання шлюбного договору недійсним.

Дати відповідь на питання:

1. Визначити майнові права подружжя.
2. Визначити майнові обов'язки подружжя.
3. Назвати вимоги до цивільних угод між подружжям.
4. Який порядок поділу спільного сумісного майна подружжя?

Практичні завдання.

1. Подружжя Кондратюк (чоловік 25 років та дружина 16 років) вирішили укласти шлюбний договір. Але батьки дружини протестували як проти шлюбного договору взагалі, так і проти його умов. Дайте правову оцінку.
2. Скласти проект шлюбного договору.

Рекомендована література: 1,1; 1,3; 1,4; 1,12; 1,13; 1,15; 2,10; 2,11; 2,12.

Тема 2. Припинення шлюбу.

1. Підстави припинення шлюбу.
2. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
3. Розірвання шлюбу державним органом реєстрації актів цивільного стану.
4. Розірвання шлюбу за рішенням суду.
5. Право на поновлення шлюбу після його розірвання.
6. Правові та соціологічні аспекти припинення шлюбу

Реферати.

1. Розірвання шлюбу за рішенням суду.
2. Правові та соціологічні аспекти припинення шлюбу.

Дати відповідь на питання:

1. Розкрити зміст поняття „припинення шлюбу”.
2. Перелічити осіб, які можуть ініціювати розірвання шлюбу.
3. Назвати підстави розірвання шлюбу в судовому порядку.
4. Назвати умови та правові наслідки поновлення шлюбу.

Практичні завдання.

1. Семенюк Б. подав позов про розірвання шлюбу. У позовній заяві причиною розладу сімейних відносин була названа зрада дружини Семенюк В. Не погоджуючись з таким обґрунтуванням позову, дружина пред'явила зустрічний позов про розірвання шлюбу, у якому причиною припинення шлюбних відносин назвала зловживання чоловіком алкоголю. Чи може такий зустрічний позов прийнятий судом.?

2. Іванова двічі розлучалася з одним і тим же чоловіком. Після останнього розлучення через деякий час вони знову подали заяву про реєстрацію шлюбу. Дати правовий аналіз даної ситуації.

Рекомендована література: 1,1; 1,3; 1,4; 1,12; 1,13; 1,15; 2,10; 2,11; 2,12.

3.3.Завдання для самостійної роботи студентів.

Самостійна робота студентів забезпечується навчально-методичними засобами, необхідними для вивчення конкретної навчальної дисципліни чи окремої теми: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, інтерактивними навчально-методичними комплексами дисциплін, комп'ютерною технікою тощо. Студентам також рекомендується для самостійного опрацювання відповідна наукова література та періодичні видання.

Методичне забезпечення самостійної роботи студентів передбачає й засоби самоконтролю (тести, пакет контрольних завдань).

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з навчальної дисципліни “Цивільне та сімейне право” може виконуватися у бібліотеці, навчальних кабінетах і лабораторіях, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах.

Обсяг і зміст самостійної роботи визначає викладач, узгоджує її з іншими видами навчальної діяльності, розробляє методичні засоби проведення поточного та підсумкового контролю, здійснює діагностику якості самостійної роботи студента (як правило, на індивідуальних заняттях), аналізує

Модуль 1. Основи цивільного права України

1. Принципи цивільного права.
2. Функції цивільного права.
3. Система цивільного права.
4. Елементи цивільного правовідношення.
5. Форми і види цивільно-правової відповідальності.
6. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності.
7. Підстави звільнення від відповідальності.
8. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
9. Опіка та піклування по цивільному праву.
10. Умови дійсності правочинів.
11. Недійсні правочини.
12. Поняття та види представництва.
13. Поняття, зміст та види довіреностей.
14. Позовна давність у цивільному праві.
15. Види цивільно-правових строків та термінів.
16. Способи набуття та припинення права власності.
17. Захист права власності.
18. Виконання зобов'язань.
19. Забезпечення виконання зобов'язань.

20. Припинення зобов'язань.
21. Поняття та предмет договору купівлі-продажу.
22. Договір дарування.
23. Договір довічного утримання.
24. Загальна характеристика договору найму.
25. Договір позики.
26. Поняття та зміст договору кредиту.
27. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.

Модуль 2. Основи сімейного права України

1. Принципи сімейного права.
2. Система сімейного права.
3. Поняття та види сімейних правовідносин.
4. Порядок укладення шлюбу.
5. Підстави недійсності шлюбу.
6. Правові наслідки недійсності шлюбу.
7. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
8. Право подружжя на укладення договорів між собою.
9. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу.
10. Договір подружжя про надання утримання
11. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебували в шлюбі між собою.
12. Поняття, зміст і форма шлюбного договору.
13. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
14. Розірвання шлюбу Державним органом реєстрації актів цивільного стану.
15. Розірвання шлюбу за рішенням суду.
16. Особисті права та обов'язки батьків та дітей.
17. Підстави і наслідки позбавлення батьківських прав.
18. Поняття усиновлення та порядок передачі дітей на усиновлення.
19. Поняття опіки.
20. Поняття піклування.
21. Патронат над дітьми.

4. Критерії та система оцінювання знань студентів відповідно вимог кредитно-модульної системи

Головною передбаченою формою підсумкового контролю є екзамен. Курс орієнтований на рейтингову систему оцінки (у балах). Максимальна кількість балів становить 100 балів, що розподілені у такий спосіб:

Критерії оцінювання

№	Вид роботи	Кількість балів	Сума балів
1	Відвідування лекційних занять	0,5 (0,5×15)	7,5
2	Відвідування практичних занять	1,0 (1,0×5)	5
3	Позитивні відповіді на практичних заняттях	1,0 - 6* (6×5)	30
3	Активна робота під час практичних занять	1- 2,5** (2,5×5)	12,5
4	Поточне тестування під час практичних занять	0,5 (0,5×5)	5
5	Модульна контрольна робота	10 (10×2)	20
6	Індивідуальне самостійне завдання (контрольна робота)	10 (10×2)	20
	Всього	-	100

* Позитивні відповіді на практичних заняттях оцінюються наступним чином:

1 бал – „задовільно „–“; 1,5 – „задовільно „+“; 2 – „добре „–“; 2,5 – „добре „+“; 3 – „відмінно „–“; 3,5 – „відмінно „+“.

** Активна робота під час практичних занять - 1 бал – середня активність, 2 – висока активність, 2,5 – дуже висока

Система оцінювання

Рейтинговий показник	Оцінка в національній шкалі		Оцінка ECTS
90 – 100	Зараховано	Відмінно (5)	A (відмінно)
82 – 89		Добре (4)	B (добре)
75 - 81		Задовільно (3)	C (добре)
68 – 74			D (задовільно)
60 - 67			E (задовільно)
36 - 59	Не зараховано	Незадовільно (2)	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1 - 34			F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу)

5. Питання модульних контрольних робіт

Модуль 1. Основи цивільного права України

1. Поняття та предмет цивільного права.
2. Метод цивільно-правового регулювання.
3. Принципи цивільного права.
4. Функції цивільного права.
5. Система цивільного права.
6. Поняття та структура цивільного законодавства.
7. Поняття цивільного правовідношення.
8. Елементи цивільного правовідношення.
9. Поняття цивільно-правової відповідальності.
10. Форми і види цивільно-правової відповідальності.
11. Склад правопорушення та умови цивільно-правової відповідальності.
12. Підстави звільнення від відповідальності.
13. Поняття об'єктів цивільних прав.
14. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
15. Правоздатність та дієздатність фізичної особи.
16. Види дієздатності фізичної особи.
17. Опіка та піклування по цивільному праву.
18. Поняття юридичної особи.
19. Поняття та види правочинів.
20. Умови дійсності правочинів.
21. Недійсні правочини.
22. Поняття та види представництва.
23. Поняття, зміст та види довіреностей.
24. Позовна давність у цивільному праві.
25. Види цивільно-правових строків та термінів.
26. Поняття права власності
27. Способи набуття та припинення права власності.
28. Право державної власності.
29. Право комунальної власності.
30. Право приватної власності.
31. Захист права власності.
32. Поняття права інтелектуальної власності.
33. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права.
34. Поняття та джерела патентного права.
35. Суміжні права.
36. Загальні положення про зобов'язання.
37. Виконання зобов'язань.
38. Забезпечення виконання зобов'язань.
39. Припинення зобов'язань.
40. Поняття та значення договору.
41. Укладення, зміна та розірвання договору.

42. Поняття та предмет договору купівлі-продажу.
43. Договір дарування.
44. Договір довічного утримання.
45. Загальна характеристика договору найму.
46. Договір позики.
47. Поняття та зміст договору кредиту.
48. Публічна обіцянка винагороди.
49. Загальні положення про відшкодування шкоди.
50. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
51. Загальні положення про спадкування.
52. Спадкування за заповітом.
53. Спадкування за законом.

Модуль 2. Основи сімейного права України

1. Поняття і предмет сімейного права.
2. Принципи сімейного права.
3. Система сімейного права.
4. Законодавство про шлюб та сім'ю.
5. Поняття та види сімейних правовідносин.
6. Поняття шлюбу та його ознаки.
7. Умови вступу до шлюбу.
8. Порядок укладення шлюбу.
9. Підстави недійсності шлюбу.
10. Правові наслідки недійсності шлюбу.
11. Особисті немайнові права та обов'язки подружжя.
12. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
13. Право спільної сумісної власності подружжя.
14. Право подружжя на укладення договорів між собою.
15. Здійснення права спільної сумісної власності після розірвання шлюбу.
16. Право одного з подружжя на утримання.
17. Право на утримання після розірвання шлюбу.
18. Договір подружжя про надання утримання
19. Право на утримання жінки та чоловіка, які не перебували в шлюбі між собою.
20. Поняття, зміст і форма шлюбного договору.
22. Підстави припинення шлюбу.
23. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
24. Розірвання шлюбу Державним органом реєстрації актів цивільного стану.
25. Розірвання шлюбу за рішенням суду.
26. Особисті права та обов'язки батьків та дітей.
27. Підстави і наслідки позбавлення батьківських прав.
28. Майнові права та обов'язки батьків та дітей.
29. Обов'язок батьків утримувати дитину.
30. Поняття усиновлення та порядок передачі дітей на усиновлення.
31. Правові наслідки усиновлення.

6. Питання до іспиту.

1. Поняття цивільного права як галузі права.
2. Метод цивільно-правового регулювання.
3. Принципи цивільного права.
4. Поняття та структура цивільного законодавства.
5. Поняття цивільного правовідношення.
6. Захист цивільних прав.
7. Поняття цивільно-правової відповідальності.
8. Поняття об'єктів цивільних прав.
9. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
10. Правоздатність та дієздатність фізичної особи.
11. Опіка та піклування по цивільному праву.
12. Фізична особа як суб'єкт підприємницької діяльності.
13. Особисті немайнові права.
14. Поняття юридичної особи.
15. Поняття та види правочинів.
16. Недійсні правочини.
17. Поняття та види представництва.
18. Поняття, зміст та види довіреностей.
19. Позовна давність у цивільному праві.
20. Види цивільно-правових строків та термінів.
21. Поняття права власності
22. Способи набуття та припинення права власності.
23. Право державної власності.
24. Право комунальної власності.
25. Право приватної власності фізичних осіб.
26. Захист права власності.
27. Загальні положення про спадкування.
28. Спадкування за заповітом.
29. Спадкування за законом.
30. Поняття права інтелектуальної власності.
31. Поняття, об'єкти та суб'єкти авторського права.
32. Поняття та джерела патентного права.
33. Суміжні права.
34. Загальні положення про зобов'язання.
35. Поняття та значення договору.
36. Види договорів.
37. Укладення, зміна та розірвання договору.
38. Поняття та предмет договору купівлі-продажу.
39. Продаж товару в кредит.
40. Роздрібна купівля-продаж.
41. Договір дарування.
42. Договір довічного утримання.

43. Загальна характеристика договору найму.
44. Договір позики.
45. Поняття та зміст договору кредиту.
46. Публічна обіцянка винагороди.
47. Загальні положення про відшкодування шкоди.
48. Підстави відповідальності за завдану моральну шкоду.
49. Поняття і предмет сімейного права.
50. Законодавство про шлюб та сім'ю.
51. Поняття та види сімейних правовідносин.
52. Поняття шлюбу та його ознаки.
53. Умови вступу до шлюбу.
54. Порядок укладення шлюбу.
55. Правові наслідки недійсності шлюбу.
56. Немайнові права та обов'язки подружжя.
57. Право особистої приватної власності дружини та чоловіка.
58. Право спільної сумісної власності подружжя.
59. Право подружжя на укладення договорів між собою.
60. Право одного з подружжя на утримання.
61. Право на утримання після розірвання шлюбу.
62. Договір подружжя про надання утримання
63. Поняття, зміст і форма шлюбного договору.
64. Підстави припинення шлюбу.
65. Припинення шлюбу внаслідок його розірвання.
66. Поняття батьківських прав і обов'язків та підстави їх виникнення.
67. Порядок визначення походження дитини.
68. Права та обов'язки батьків та дітей.
69. Підстави і наслідки позбавлення батьківських прав.
70. Обов'язок батьків утримувати дитину.
71. Обставини, які враховуються судом при визначенні розміру аліментів на дітей та порядок їх стягнення.
72. Обов'язки дітей щодо батьків.
73. Поняття усиновлення.
74. Поняття опіки.
75. Поняття піклування.
76. Патронат над дітьми.

7. Нормативно-правові акти та література

1. Нормативно-правові акти

- 1.1. Конституція України. К.; 2007 р.
- 1.2. Цивільний кодекс України. - К.: Юрінком Інтер, 2007.
- 1.3. Сімейний кодекс України. – К.: Юрінком Інтер, 2007.
- 1.4. Закон України від 2.10.1992 р." Про заставу " // Голос України .- 1992.- 11 листопада.
- 1.5. Закон України від 02.09.1993 р. "Про нотаріат " // Відомості Верховної Ради України .- 1993.- № 39.
- 1.6. Закон України від 24 .12. 1993р. "Про органи реєстрації актів громадянського стану ". // Відомості Верховної Ради .- 1994. - № 14.
- 1.7. Закон України від 15.12.1993 р. "Про охорону прав на знаки для товарів і послуг" // ВВР України .- 1994.- № 7
- 1.8. Закон України від 15.12.1993 р. "Про охорону прав на винаходи і корисні моделі" (в редакції Закону від 01.06.2000 р.) // ВВР України .- 2000- № 37.
- 1.9. Закон України від 15.12.1993 р. "Про охорону прав на промислові зразки" // ВВР України .- 1994.- № 7.
- 1.10. Закон України від 15.12.1993 р." Про захист прав споживачів " //Голос України .- 1994 .- 15 січня.
- 1.11. Закон України від 23.12.1993 р. "Про авторське право і суміжні права". // ВВР України .- 2001.- № 43..
- 1.12. Закон України від 29.12.1993 р. "Про органи реєстрації актів громадянського стану" // ВВР України .- 1994.- № 14.
- 1.13. Правила реєстрації актів цивільного стану в Україні. Затверджені наказом Міністерства юстиції України від 22 листопада 2007р. №1154/5.
- 1.14. Конвенція про права дитини, схвалена ГА ООН 20.11.1989 р. //
- 1.15. Законодавство України про шлюб, сім'ю і молодь. - К., 1997. - с. 35-53.

2. Додаткова література

- 2.1. Базилевич В.Д. Інтелектуальна власність: Підручник. - К.: Знання, 2006. - 431 с.
- 2.2. Буркацький Л.К. Захист цивільного права та інтересу. Практичне видання . –К.: Юрінком Інтер, 2006.- 400с.
- 2.3. Дубівка В. Ф. Цивільне право. – К.: Торсинг, 2008.- 32с.
- 2.4. Коссак В.М., Якубівський І.Є. Право інтелектуальної власності .- К.: Істина, 2007.- 208 с.
- 2.5. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України 2-е видання, перероблене і доповнене./ За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця.- К.: Юрінком Інтер, 2006.- 1920с.

- 2.6.Носік В.В. Право власності на землю Українського народу .- К.: Юрінком Інтер, 2006.- 544 с.
- 2.7.Панченко М.І.Цивільне право України.Навч.посібник.К.,2005.
- 2.8.Право інтелектуальної власності. Навч. посіб. Дроб'язко В.С. – К.: Юрінком Інтер, 2004.-512 с.
- 2.9.Примак В.Д. Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб. – К.: Юрінком Інтер, 2007.- 432 с.
- 2.10.Ромовська З.В. Сімейний кодекс України. Науково – практичний коментар. К.: Видавничий Дім “ Ін Юре”, 2003.
- 2.11.Сімейне право України. Навч. посіб. Борисова В.І., Жилінкова І.В. -К.: Юрінком Інтер, 2006.
- 2.12. Сімейні правовідносини. Законодавство. Позовні заяви. – К.: Юрінком Інтер, 2007.- 360с.
- 2.13.Фурса С.Я., Фурса Є.І. Спадкове право. - К.,2002.
- 2.14.Цивільне право України. Академічний курс т.1 - 2. / За ред. Я. М. Шевченко. - К., 2004.
- 2.15.Цивільне право України. Навч.посібник / За ред. Р.О. Стефанчука. - К., Прецедент, 2005.
- 2.16.Цивільне право України. Підручник. Борисова В.І. – К.: Юрінком Інтер, 2007.-1030 с.
- 2.17.Цивільно-правова відповідальність юридичних осіб. Монографія./ Примак В.Д. - К.: Юрінком Інтер, 2007.- 432 с.
- 2.18.Ярема А.Г. Науково-практичний коментар до цивільного законодавства України. В 2 книгах. –К.: АСК, 2004.- 928 с., 864 с.

3.Інтернет - ресурси

- 3.1<http://zakon.rada.gov.ua/>
- 3.2.<http://www.kmu.gov.ua/>
- 3.3.<http://www.lawbook.by.ru/>
- 3.4.<http://www.uapravo.net/index.htm>
- 3.5.<http://ebk.net.ua/index.htm>
- 3.6.<http://www.yurincom.kiev.ua/>
- 3.7.<http://www.justinian.com.ua/>
- 3.8.<http://www.scourt.gov.ua/>
- 3.9.<http://www.ulf.com.ua/>
- 3.10.<http://vuzlib.net/27/>
- 3.11.<http://pravoznavec.com.ua/>
- 3.12.<http://www.ia.org.ua/>
- 3.13.<http://revenchik.narod.ru/>
- 3.14.www.franko.lviv.ua/

Автор програми

ст. викладач Дубей В.І.

Завідувач кафедри

к.і.н., доц. Терешко Ю.М.